

---

50 ANYS DE MAIG DEL 68

Josep Ma.Vegara

Catedràtic emèrit d'anàlisi econòmica de la UAB

AMICS DE LA UAB. 24 de maig de 2018

1.-Els fets de maig.

Els anys 60s França vivia un període d'expansió econòmica i de desplegament de la anomenada societat de consum, en el marc d'un context internacional d'expansió. A França, de del 1958, el primer President de la V República era el General Charles de Gaulle i Georges Pompidou el cap del govern. El 1962 –amb els acords d'Evian- havia acabat la guerra d'Argelia, un fet que va facilitar l'expressió del conflictes interns existents.

Els estudiants progressistes d'arreu del món llegien Herbert Marcuse i Wilhelm Reich. El 1966 s'havia iniciat a Xina la Revolució Cultural. Per altra banda, en diversos països es produeixen mobilitzacions estudiantils de refús de la intervenció nord-americana a Viet-Nam, la primera guerra televisada¹.

La transformació del món estudiantil universitari. S'havia produït un notable creixement de la població universitària que havia passat de 99.641 l'any 1949, a 487.601 l'any 1968, quasi quintuplicant-se:

ANY Dret Ciències Lletres | TOTAL²

1949 39.056 25.306 35.279 | 99.641 |

1968 131.628 147.458 208.515 | 487.601 |

Factor 3,37 5,82 5,91 | 4.9 |

Els estudiants de lletres eren els que tenien més dificultats per trobar feina.

L'any 1964 havien aparegut els llibres de P.Bourdieu, J-C. Passeron, **Les héritiers. Les étudiants et la culture** i **Les étudiants et leurs études**³, elaborats a partir

---

¹ Sobre el context internacional dels fets de maig, vegi's R.González Ferriz (2018) **1968. El nacimiento de un mundo nuevo**, Penguin Random House Grupo Editorial, Barcelona.

² Font: P.Bourdieu, **Homo academicus**, Editions de Minuit, Paris, 1984, pp.269-271.

---

d'una àmplia base empírica d'informació obtinguda amb enquestes. Posava de relleu les notables desigualtats socials en l'accés a la universitat i a la cultura, així com en les probabilitats d'èxit acadèmic, en un context caracteritzat per un gran augment de la població universitària; en aquest marc, els fills procedents de classes populars –endevinant les probabilitats objectives d'èxit i fracàs en els estudis– s'orientaven cap a les carreres de lletres i trobaven dificultats de col·locació. El conjunt era, certament, un factor de descontentament que va emergir el maig del 68.

Pierre Bourdieu va aprofundir les seves anàlisis sobre el paper de la família i de l'escola en la reproducció de les desigualtats socials en obres com La reproduction⁴, publicada en 1970 i La distinction publicada el 1979⁵.

Altres sociòlegs -com Michel Crozier⁶- destacaven la funció selectiva de la Universitat així com el caràcter burocràtic de la institució universitària així com la gran distància existent entre els professors i els estudiants, que prenia la seva expressió màxima el l'anomenat curs magistral que transmetia una cultura clàssica formalista, la única alternativa a la qual era una especialització estreta.

Nanterre. Les Universitats franceses –a diferència de les nordamericanes– depenien estretament de l'Estat; el 1967 es va començar a aplicar la primera etapa de la reforma dels estudis universitaris segons el denominat Plà Fouchet, implantant- entre altres novetats- els dos cicles: la reforma s'aplicava també als estudiants que havien iniciat els seus estudis amb la legislació anterior. Es van produir vagues i manifestacions de protesta, entre altres llocs a la Universitat de Nanterre, situada a l'Est de Paris –en plena banlieu- creada el 1964 i en la que predominaven els estudis de psicologia i de sociologia..

Per altra banda –també a Nanterre- el mes de mars es va produir una protesta dels estudiants en contra de la prohibició de que els nois no poguessin accedir a les habitacions dels nois però no a l'inrevés. Es va produir la ocupació de la residència de noies.

³ P.Bourdieu, J-C. Passeron, Les héritiers. Les étudiants et la culture, Les éditions de minuit, Paris, 1979; vegi's també els articles continguts a P.Bourdieu, Las estrategias de reproducción social, Siglo veintiuno editores, Buenos Aires, 2011.

⁴ P.Bourdieu, J-C.Passeron, La reproduction, Les éditions de minuit, Paris, 1970

⁵ P.Bourdieu, La distinction, Editions du Minuit, Paris. 1979.

⁶ Michel Crozier, *Revolution libérale ou révolte petit-bourgeoise*, Communications, no.12, décembre 1968.

El dijous 2 de maig de 1968- uns 150 estudiants celebren una protesta a la Universitat de Nanterre en contra de la detenció de sis militants anti-imperialistes del denominat Comité Vietnam; hi va intervenir Daniel Cohn Bendit –estudiant de sociologia i líder del *Moviment 22 de mars*⁷ -creat a la mateixa Universitat i autodissolt a finals de maig de 1968- i l'acte va finalitzar amb la interrupció de les classes d'un curs; el degà va decidir tancar la Facultat i, poc després, el rector va clausurar la Universitat⁸.

Daniel Cohn Bendit havia nascut el 1945 -a França- de pares alemanys i tenia la nacionalitat alemanya; llibertari, el 1966 havia protagonitzat un enfrontament amb el ministre francès de Joventut i Esports. El 1968 era estudiant de sociologia a Nanterre i va esdevenir la icona del maig del 68: va ser un líder i un agitador eficaç però no –clarament- un organitzador.

La Sorbona. L'endemà -el divendres 3 de maig- a la Sorbonne –en plè barri llatí de Paris- es produeix una protesta estudiantil pel tancament de Nanterre. Uns 400 estudiants ocupen el pati de la Sorbonne i el Rector de la Academie de Paris demana a la policia que els evacui; els gendarmes fan sortir primer a les noies i, seguidament, expulsa als nois. Hi ha reaccions: es concentren estudiants al Barri Llatí i durant la tarda es produeixen forts enfrontaments entre la policia i els estudiants al Barri llatí; els manifestants construeixen barricades amb adoquins i cotxes. La policia utilitza les porres i gasos lacrimògens. Hi ha uns 600s detinguts, entre ells Daniel Cohn-Bendit i Alain Krivine. Krivine era el líder de la Ligue Communiste, que va ser dissolta el juny de 1968; Krivine fou empresonat el 10 de juliol de 1968; posteriorment -el 1974- va fundar la Lliga Comunista revolucionaria-LCR, d'orientació trotskista.

El dilluns dia 6, el rectorat de Nanterre convoca a Cohn-Bendit i a un altre estudiant a la Comissió disciplinària; els professors de Universitat de Nanterre Henri Lefèbre, Paul Ricoeur y Alain Touraine⁹ els acompanyen per manifestar el seu suport; també ho fa el president del sindicat de l'ensenyament superior-SCESup, Alain Geismar. Una gran manifestació de suport s'inicia a Denfert Rochereau i es produeixen durs enfrontaments amb la policia amb centenars de ferits.

⁷ Vegi's el llibret Mouvement du 22 mars: Ce n'est qu'un debut continuons le combat, François Maspero, Paris, 1968,

⁸ Vegi's *Les grèves en France en mai-juin 1968*, Echanges et Mouvement, 2003 (consultable per Internet) i M.Rajsfus, MAI 68. Sus les pavés, la répression, Le cherche midi éditeur, Paris,1998.

⁹ Touraine va publicar - el mateix 1968- el llibre Le communisme utopique. Le mouvement de mai 1968, Éditions du Seuil, Paris.

La estratègia del conflicte. Sembla imposar-se la interpretació segons la que Maig del 68 va ser un imprevist: no estava inscrit en les tendències dels conflictes vigents. Va ser una sorpresa.

Com ha destacat A.Touraine: *el moviment de maig no és només una resposta al mal funcionament de la universitat una resposta que les circumstàncies i, en particular, la intervenció de la policia haurien transformat en un aixecament més general. Els militants estavem massa polititzats per reaccionar únicament a la seva situació professional*¹⁰

En aquest marc, la estratègia dels grups impulsors consistia –bàsicament- en convocar a una concentració en un lloc o en unes condicions que pogués provocar una intervenció policial, ja que aquesta era la que generava els efectes multiplicadors. Les radio-transistors eren l'element clau de difusió de les activitats; per aquest motiu, el Govern va aprendre i va prohibir la retransmissió directa d'actes doncs constituïen un efectiu mitjà de convocatòria. Aquesta estratègia de provocació va ser exitosa, va generar un eficaç 'efecte crida', especialment per protestar contra les detencions. La TV incidia –inevitablement- amb retard i, òbviament, no tenia eficàcia en les convocatòries urgents.

Alain Touraine ha destacat especialment el paper clau de la repressió policial en la potenciació del moviment. I Raymon Aron –des de posicions polítiques diferents- va escriure, *Concluyamos: las barricadas como desafío a las fuerzas de orden por estudiantes rebeldes no nos llevan a una técnica arcaizante, se trata por el contrario de aplicar una técnica que quiere obligar al gobierno a perder prestigio o a hacer mártires*¹¹.

El prefecte de la Policia durant el període -Maurice Grimaud- va publicar les seves reflexions en un llibre publicat el 1977 -**En mai fais ce qu'il te plait**¹²- en el que dona molts detalls sobre aquests aspectes durant tot el procés; és especialment interessant la seva anàlisi sobre el paper de les 'formacions trotskystes i maoistes' així com del PCF¹³, compatible amb una clara afirmació de la seva convicció relativa a la absència de 'tota mà negra del gran conspirador revolucionari, tan sovint evocada'¹⁴. Reflecteix també, clarament, la diferent valoració policial de les manifestacions anunciades segons la credibilitat dels serveus d'ordre dels que disposaven els convocants.

Dimarts, **7 de maig**. Manifestació d'estudiants i conflictes a l'Arc del Triomphe, la rue de Rennes i al boulevard Raspail. També hi ha manifestacions a Bordeaux,

---

¹⁰ A.Touraine, o.c., p.69.

¹¹ R.Aron, **La revolución estudiantil**, Ediciones Desclée de Brouwer, Bilbao, 1970

¹² M.Grimaud, **En mai fais ce qu'il te plait**, Stock, Paris, 1977.

¹³ M.Grimaud, o.c., pp.109-10 i pp.111-5.

¹⁴ M.Grimaud o.c., p.322.

Lyon, Marseille, Toulouse, Lille i altres ciutats. El dimecres 8 de maig, continuen les manifestacions a Paris. El dijous, 9 de maig: el rector anuncia la reanudació de les classes i la suspensió del consell disciplinari contra Cohn Bendit i els altres estudiants. Meeting a la Sorbona amb Cohn Bendit, Geisman, Sauvageot y l'intellectual del PCF Louis Aragon; part dels assistents no volen que Aragon parli i Cohn Bendit argumenta –referint-se a Aragon- que aquí *tothom pot parlar encara que sigui un traïdor*¹⁵.

La nit del divendres 10 de maig, universitaris i estudiants dels liceés ocupen el Quartier Latin i organitzen barricades. Intervé la policia.

---

¹⁵ Veure Liberation, 10 de maig de 1968.

Sorgeixen noves solidaritats i el dissabte 11, els sindicats –la Confederation Générale des Travailleurs-CGT, la Confederation Française des Travailleurs Democratiques-CFTD (creada el 1964), Force Ouvrière-FO i la Federation de l'Enseignement National-FEN- convoquen vaga general pel dia 13 de maig. El mateix dia 11 el Primer Ministre George Pompidou havia tornat d'un viatge internacional, iniciat el dia 2, el dia en que van ocòrrer els fets inicials a Nanterre.

La imaginació al poder. El maig del 68 està associat a l'eslogan *La imaginació al poder*, eslogan que va trobar la seva expressió més popular en els cartells.

El dilluns dia 13 de maig hi ha una gran manifestació a Paris, convocada per la CGT i la CFTD. Cohn-Bendit està de visita a Berlin i no pot tornar a França per prohibició expressa del Govern francès. Comencen vagues i ocupacions d'empreses en moltes zones del país.

El dimarts 14 de maig, el primer Ministre Georges Pompidou –abans de sortir de viatge oficial cap a Rumania -s'adreça a la Assemblea Nacional. En to conciliador destaca que *els aconteixements tradueixen un mal del que hem de buscar les arrels i que el primer problema plantejat és evidentment el de la Universitat.... Cal repensar-ho tot, inclosos els mètodes de selecció. He decidit crear un comité de reflexió amb representants dels professors, dels estudiants, pares dels alumnes i personalitats representatives de totes les famílies espirituals...* Destaca que no és només el Govern el que està en joc, ni només les institucions, ni només la mateixa França. Està en joc la nostra mateixa civilització. L'endemà es produeixen greus incidents i és ocupat el Teatre de l'Odeon; el 24 és incendiada de la Borsa de Paris.

El mateix dia 24, el President De Gaulle anuncia a la TV la convocatòria d'un Referèndum sobre la seva persona: *si la vostra resposta es `no´, no cal dir que deixaré d'assumir la meva funció¹⁶*; posteriorment va suprimir el referèndum i va convocar eleccions al Parlament que es van celebrar el 30 de juny.

2.-Les posicions polítiques

Què critiquen, què reclamen els manifestants? El moviment no va tenir un programa, reflectint la seva absència d'organització, en el sentit fort de la expressió; ara bé –com és conegut- existien reivindicacions genèriques comunes, situades al voltant de la transformació radical de la vida quotidiana o de la Universitat i a favor del feminisme; dos exemples típics eren les assemblees de professors per dirigir els Departaments o les Facultats i la supressió dels examens.

¹⁶ Vegi's www.ina.fr/video/CAF87002484

En termes generals, la crítica de la autoritat era un dels punts comuns del moviment: la autoritat a la escola i a la fàbrica; també es criticava la moral sexual tradicional.

Durant la vaga general van dominar les reivindicacions clàssiques que van coexistir amb propostes d'autogestió, en la línia recentment desenvolupada per la CFDT i el PSU.

Un altre element clau era la crítica de les burocràcies sindicals i polítiques i també, en general, les posicions polítiques reformistes.

El llibre de Daniel Cohn-Bendit Le gauchisme. Remède a la maladie sénile du communisme¹⁷, n'és una bona mostra d'aquest darrer punt. Per exemple, Cohn-Bendit, escriu que *a l'origen de les nostres tesis hi ha les anàlisis del fenomen burocràtic així com que ens sembla impossible plantejar de cara al futur el problema del poder en termes de conquesta de l'aparell de l'Estat basada en una estratègia parlamentària.*

Jean P.Sarte va fer una intervenció pública a la Sorbona i va publicar la Entrevista de Jean P.Sarte a Daniel Cohn-Bendit, publicada el 20 de maig de 1968¹⁸. La entrevista es publica després de les grans manifestacions però abans de l'inici de les negociacions sindicals. Cohn-Bendit explica, en la primera resposta: *Això ha adquirit una extensió que, a l'inici, no podiem preveure. L'objectiu, ara, és enderrocar (rovesciare) el règim; no diu 'el sistema' (capitalista) sino 'el règim' (polític). I en la segona resposta explica que Una vaga induïda per un objectiu parcial es pot transformar en moviment insurreccional.*

Parla també dels examens. *Prenem l'exemple dels examens. No es discuteix que continuaràn. Però, segurament, no es desenvoluparàn com abans. Es trobarà una fórmula nova. I si, per una vegada, es realitzen de forma inhabitual, es posarà en marxa un procés irreversible de reforma. No sé fins a quin punt s'arribarà però sé que es mourà lentament però és la única estratègia possible.*

Cohn-Bendit precisa el seu concepte de revolució, d'acord amb el que el canvi radical de les estructures de la nostra societat només podria ser possible si es produïa, de forma sobtada –per exemple- la convergència d'una crisi econòmica greu, de la acció d'un moviment obrer fort i d'una forta acció estudiantil. Així doncs, en la concepció de Cohn-Bendit, la revolució exigeix la confluència d'un gran impacte global negatiu amb una acció social i política també de gran impacte; el primer impacte –interpreto- sembla necessari per induir el segon, així com –segurament- per incitar a pensar que no es podrà tornar endarrera, doncs el sistema no es podrà sostenir.

---

¹⁷ D.Cohn-Bendit, Le gauchisme. Remède a la maladie sénile du communisme, Editions du Seuil, 1968; pp. 262 i 266.

¹⁸ Veure Problemi del Socialismo, 32-33, luglio-agosto 1968, pp.947-953.

Precisa també la seva concepció sobre la organització i el partit; en la meua opinió aquesta és el punt que defineix amb més precisió el seu posicionament polític doncs és una posició metodològica que defineix la forma d'avançar en la definició de les posicions polítiques. Diu que *La força del nostre moviment consisteix precisament en el fet de que es recolza en una espontaneïtat 'incontrolable,'... Cal evitar crear sobtadament una organització, definir un programa, que resultaria inevitablement paralitzant. La única 'chance' del moviment és precisament aquest desordre que permet a la gent parlar lliurement i que desembocar en una certa forma d'auto-organització.* Per això no és d'extranyar que no es trobin documents que defineixin la posició política –programàtica, podriem dir- del Moviment 22 de mars- durant el fets de maig.

Anys després, Cohn Bendit va definir-se com un lliberal-llibertari i en 1994 va ser elegit euro-parlamentari pels Verts alemanys. També ha sigut adjunt a l'alcalde de Frankfurt.

4.-Cap a les eleccions del 30 de juny

La CGT. És molt expressiva i interessant la valoració que va fer el Comitè Confederal de la CGT reunit el 14 de juny de 1968, dues setmanes abans de les eleccions. El Comitè destaca la dimensió espontània del procés: *la vaga general amb ocupació de les fàbriques s'ha desenvolupat amb una força irresistible i amb una calma impressionant, sense que fos necessària la seva convocatòria des de dalt.*

Per altra banda, el Comitè valora positivament la convocatòria d'eleccions: *La declaració del cap de l'Estat contenia dues decisions d'un gran interès: la renúncia al referèndum, la dissolució de l'Assemblea nacional i l'organització d'eleccions legislatives.* I emfatitza el caràcter reivindicatiu-sindical dels objectius: *... els deu milions de treballadors en vaga no reivindicaven el poder per a la classe treballadora sino millors condicions de vida i de treball.*

El Comitè precisa que la seva perspectiva consisteix en que la composició de la futura Assemblea nacional *obri el camí a la alternativa democràtica per la que estem lluitant des de fa deu anys i que, segons el nostre criteri, s'inscriu en una perspectiva socialista.* Explica que la CGT han tingut 350.000 nous adherits¹⁹.

El dissabte 25 de maig, Entre el 13 i el 24 de maig continua el moviment vaguista a les empreses, afavorit per la vaga dels transport públics i de les gasolineres.

---

¹⁹ Rapport de George Ségué au Comité Confédéral de la CGT en juin 1968.

Vegi'a a Caroline Huctan, Mai 68 en Revues, imes éditeur, 2008, un total de 36 articles, uns a favor i altres en contra, sobre qué va significar mai del 68, publicats l'any 1968.

El President De Gaulle va viatjar a Rumania -del 14 al 19 de maig- un fet que va retardar la presa de mesures. Fins el 25 de maig no van començar les negociacions entre els sindicats i les organitzacions patronals i que van concloure el matí del dilluns 27 de maig; les principals mesures incloïen un augment del 35% del salari mínim, un augment dels salaris del 7% a partir de 1er. de juny de 1968 i fins el 10% l'1 d'octubre; pagament del 50% del dies de vaga i compromís de votar una llei sobre els drets sindicals a les empreses. Seguy –secretari general de la CGT- va a explicar els acords als treballadors de la fabrica de Renault que el van refusar i van continuar en la vaga, al igual que va ocórrer –en general- per tot es país. Van plantejar-se també reivindicacions d'autogestió, promugudes especialment per sectors d'obriers qualificats i de tècnics.

La nit del 26 de maig, el PSU es reuneix amb el sindicalisme no-CGT –o sigui, amb la CFDT, FO, la UNEF i el SNESup, amb la intenció de promoure un govern presidit per el socialista Pierre Mendes-France, una iniciativa que constitueix una amenaça pel PCF. L'endemà -27 de maig- es celebra un Meeting a l'estadi de Charléty, al sud de Paris, convocat per la CFDT, el PSU i la UNEF, per promoure la candidatura de Pierre Mendés-France a la Presidència de la República. Encara no estaven convocades les eleccions. El PSU era un nou partit socialista creat el 1960.

El 29 de maig el president De Gaulle va desaparèixer de l'escena: oficialment per anar a la seva residència al poblet de Colombey-les-Deux Eglises pero, posteriorment es va saber que s'havia entrevistat en secret a Baden-Baden amb el general Massu, cap de les forces armades franceses a Alemanya. L'endemà, el 30 de maig -novament a Paris, De Gaulle disol la Assemblée Nationale i convoca eleccions –no presidencials sino parlamentàries- pel 30 de juny; la tarda del mateix dia 30 es produeix una gran manifestació de suport a De Gaulle, a la Concorde: es parla de 300.000 o 400.000 persones.

El 14 de jun la policia recupera el control de l'Odeon ocupat. Dos dies después es pacta la sortida dels ocupants de la Sorbona, ocupada des del 3 de maig ²⁰.

Eleccions del 30 de juny. Els resultats finals de les dues voltes donen una clara majoria gaullista, clarament exagerada per una llei electoral caracteritzada per les dues voltes. Els resultats de la primera volta expressen directament les preferències polítiques dels electors; per això els examinarem seguidament.

---

²⁰ Vegi's a M.Rajsfus, Sous les pavés, la répression (mai 1968-mars 1974), le cherche midi, 1998, el relat de la repressió posterior al 1968.

Resultats de la primera volta de les eleccions del 30 de juny.

	Vots	%	\escons 2 ^a : volta/
Unió per la défense de la Republique-UDR ...	8.442.413	38,1	294
Progrés et démocratie moderne-PDM.....	2.289.849	10,3	27
Republicains indépendents-RI.....	1.225.119	5,5	64
Varis dretes DVD.....	917.753	4,1	9
MAJORIA PRESIDENCIAL.....	12.875.134	58,1	394
Parti communiste français-PCF	4.434.832	20,0	34
Federation de la Gauche dem. et soc.-FGDS...	3.660.250	16,5	57
Parti socialiste unifié-PSU.....	873.582	3,9	-
ESQUERRA PARLAMENTARIA	9.132.145	41,2	91
Varis i sense etiqueta.....	111.200	0,5	-
Alliance républic, pour le progr.et les lib-ARPLL.	28.736	0,1	-

La valoració global resulta de la comparació dels resultats de la primera volta de 1968 amb els corresponents de les eleccions anteriors, del 1967²¹.

Comparació dels resultats de 1968 amb les eleccions de 1967

<i>Vots efectius.....</i>	-253.317
PCF.....	-594.451
PSU.....	+367.620
FGaucheDS i varis d'esquerres	-420.063
Centre P.D.M i moder. Varis	-1.195.055
UDR, RI i gaullistes disidents	+1.642,968
Varis i extrema dreta	-54.679

²¹ F.Goguel, *Les élections législatives des 23 et 30 juin 1968*, Revue française de science politique, Année 1968/18-5/ pp. 837-858.

El comentari destaca que, en comparació amb les eleccions de 1967, el conjunt del PCF i de la Federation de la Gauche va perdre un milió de vots, si bé -gràcies a l'augment del PSU- l'esquerra en va perdre globalment uns 650.000 vots, tot i que el PSU en va guanyar 367.000 (sense obtenir finalment, però, cap diputat. Els centristes i els moderats en van perdre quasi 1.200.000. Els gaullistes, però, en van guanyar 1.640.000 i van ser doncs els clars guanyadors de les eleccions. Una lectura immediata suggereix que els electors grans –que havien viscut unes dècades caracteritzades per un seguit d'experiències conflictives- van apostar per la estabilitat.

Después de les eleccions, el President De Gaulle va cesar a Pompidou com cap del govern, substituint-lo per Maurice Couve de Murville. Raymond Marcellin va ser el nou ministre de l'Interior, fins el 1974; el 1970 va propoure una Reforma del Codi Penal.

De Gaulle va dimitir de la Presidència de la República l'any següent de les eleccions, el 1969; el van succeir Pompidou i Giscard d'Estaing. El 1981 François Mitterrand va guanyar la Presidència.

El dies 20 i 21 d'agost de 1968 es va produir la invasió de Txecoslovaquia per part de cinc països del Pacte Varsovia, la URSS inclosa, acabant amb la `Primavera de Praga´ i amb un notable impacte sobre la evolució dels Patits comunistes.

Comentari final

Com ja he indicat, el Maig del 68 va ser un imprevist: no formava part de les perspectives de ningú; per altra banda, no va comportar una revolució ni tampoc una insurrecció. Certament, va contribuir a posar en la agenda política les reivindicacions sobre la vida quotidiana, el feminisme y el paper de la educació però no em sembla que el seu impacte efectiu hagi estat clarament establert; no és gens estrany doncs –com és ben conegut- seguir la difusió de les idees científiques és relativament fàcil però no és així en el cas de les idees polítiques.

Pot ser útil destacar que el pensament revolucionari actual a l'Occident –amb posterioritat a la crisi financera -ha produït noves orientacions, algunes amb impacte real a nivell d'inspirar posicions polítiques, com és el cas de les contingudes a:

-Christian Felber, La economía del bien común²², publicat el 2012, que proposa una nova organització econòmica no basada en els beneficis sino en una varietat de criteris; és una proposta sorgida del moviment Attac.

-Michael Hardt, Antonio Negri, common Wealth. El proyecto de una revolución del común, publicat el 2011²³.

---

²² Christian Felber, La economía del bien común, Ediciones Deusto, Barcelona, 2012

-Christian Laval, Pierre Dardot, Común. Ensayo sobre la revolución en el Siglo XXI, publicat el 2015²⁴.

Aquestes dues darreres contribucions posen l'accent en el paper de les multituds, de la gent, i la seva capacitat d'organitzar-se en comunitats i han inspirat moviments socials i polítics; inclouen reivindicacions feministes y sobre el medi ambient; es formulen també, explícitament, el tema de la presa del poder. Ara bé, cap de les tres referències esmenten el maig del 68, ni en elles hi apareix citat Cohn-Bendit.

Les interpretacions a posteriori sobre el llegat del 1968 francès són molt plurals, especialment pel que farà referència a la dimensió intel·lectual i política i a les seves conseqüències. Òbviament, les publicacions amb motiu del cinquanta aniversari facilitaràn una avaluació afinada d'aquesta qüestió que –per la meua part- i com he anticipat, no he pretès abordar²⁵.

Això és tot. Moltes gràcies per la seva atenció.

***

---

²³ Michael Hardt, Antonio Negri, common Wealth. El proyecto de una revolución del común, Akal, Madrid, 2011.

²⁴ Christian Laval, Pierre Dardot, Común. Ensayo sobre la revolución en el Siglo XXI, Gedisa, Barcelona, 2015

²⁵ El llibre de R.González Ferriz (2018) 1968. El nacimiento de un nuevo mundo, Debate, Barcelona, está centrat en els processos posteriors al maig del 68. Vegi's també l'article del mateix autor a La Maleta de Portbou, mayo-junio 218.